

Historia ya Falsafa

54 Kant kuhusu Metafizikia

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Sawa, basi, alasiri ya leo, tukiangalia dialektiki ya Kant ya kupita kiasi, tunashughulikia mtazamo wake kuhusu metafizikia. Sehemu mbili za awali za Ukosoaji wa Sababu Safi zinaanzisha epistemolojia, urembo wa kupita kiasi, bila shaka, unaohusiana na utambuzi wa hisia, uchanganuzi wa kupita kiasi unaohusiana na hukumu tunazotoa, uelewa tulionao, kwa sababu ya kategoria za awali, dhana zile zinazotafsiri uzoefu. Sasa, madhumuni ya ukosoaji wote ni kuuliza kama metafizikia ya busara, metafizikia ya mantiki, inawezekana.

Je, mradi ambao Descartes alianza unawezekana? Je, aina ya metafizikia ambayo, ikiwa na matarajio sawa, ilipendekezwa kwa msingi wa majaribio na mtu kama John Locke, je, hiyo inawezekana kweli? Uwezekano wa metafizikia. Na tayari katika sehemu mbili za kwanza za Ukosoaji wa Sababu Safi, unaoshughulikia epistemolojia, ameweka wazi kwamba ujuzi wetu unaenea tu kwa matukio, mwonekano, vitu kama vinavyoonekana kwetu, badala ya vitu vyenyewe, noumena, ukweli, kituamajig. Kwa hivyo tayari una matarajio ya jibu hasi kwa swali.

Je, metafizikia ya kimantiki inawezekana? Hapana. Angalau si metafizikia ya kimantiki yenye uhakika wake unaohitajika kwa maarifa. Sasa, anachofanya katika dialektiki, hata hivyo, ni kuchunguza kidialektiki hoja ambazo wataalamu wa metafizikia wamezitoa.

Ni jambo moja kusema kabla ya kuliangalia kwamba haiwezekani. Ni jambo jingine kuangalia uthibitisho wa mtaalamu wa metafizikia na kuonyesha kwamba haufanyi kazi. Na hivyo ndivyo anavyofanya.

Kwa hivyo, lahaja ya kupita kiasi ni jaribio lake la kuchanganua hoja kuhusu akili, ulimwengu wa kimwili, na Mungu, na kuonyesha kwamba kwa sababu ya matumizi yao yasiyoepukika ya dhana za awali ambazo hazitumiki kadiri tunavyojua kuhusu uhalisia, uthibitisho wenyewe hautupi ujuzi wowote wa uhalisia. Kwa hivyo huo ndio mwelekeo wa jumla anaouelekea. Na unakumbuka maoni yangu mapema kwamba katika utangulizi, anaona kwamba ataondoa maarifa ili kutoa nafasi ya imani.

Kwa hivyo anafanya hivyo katika lahaja, na kisha anaanza kuzungumzia imani mwishoni. Hatuna maarifa ya kimetafizikia, lakini tunaweza kuwa na aina zote za imani za kimetafizikia. Na ni tofauti hiyo ya maarifa-imani ambayo ni muhimu kwa Kant, kama ilivyo, bila shaka, kwa David Hume.

Sawa? Kwa hivyo akili yako ikirudi kwenye mstari uliogawanyika wa Plato, unaona Mwangaza umekuwa ukisukuma eneo lote la maarifa ya mwanadamu kwa uhakika na kugundua kuwa hilo haliwezekani, na kurudi kwenye kiwango cha imani. Lakini bado inakuwa muhimu, kama ilivyokuwa kwa Plato, kutofautisha kati ya imani zinazoonekana kuwa na uhalali na, kwa upande mwingine, ni nini hadithi za kubuni, mawazo tu, au udanganyifu. Na Hume tayari amejifanyia tofauti hiyo.

Kant, ni wazi, atalazimika kufanya hivyo. Kwa hivyo, lahaja ina sehemu zake tatu. Sasa, katika kila kisa, anachojaribu kufanya ni kuonyesha matatizo ya kimantiki, na anaipa tatizo jina, katika kisa cha akili, hoja za kuwepo kwa akili; anaipa tatizo jina paralogism.

Sasa, paralogism ni hatua inayozidi mantiki. Zaidi ya mantiki. Kwa maneno mengine, hoja hushindwa kwa sababu hitimisho linazidi kile kinachoweza kuthibitishwa kimantiki.

Zaidi ya kile kinachohitajika na mazingira. Paralogisms. Tunapokuja kwenye sehemu ya kosmolojia, anazungumzia kuhusu antinomies.

Upinzani hutokea wakati hoja ya nadharia na hoja dhidi ya nadharia zinaweza kutolewa. Unaweza kuthibitisha A na sio A. Ouch.

Utafanya nini basi? Sasa, katika hali hiyo, tena, una kitu kinachokiuka sheria za mantiki. Ni kinyume na nomos, sheria. Ni nini kinyume na sheria za mantiki? Naam, sheria ya mantiki ni sheria ya kati iliyotengwa, A au isiyo ya A.

Na sasa unazo zote mbili, A na zisizo A. Kwa hivyo antinomia ni kinyume na sheria ya mantiki. Katika kesi ya hoja za kuwepo kwa Mungu, yeye haitoi jina kwa aina ya udanganyifu unaohusika.

Anasema kwamba hoja zinazotolewa ni bora. Bora kwa mawazo ya mwanadamu. Yuko huru kusema ni bora ambayo akili ya mwanadamu hutafuta na kutaka na inahitaji kukamilisha na kuunganisha uelewa wetu wa mambo.

Lakini ni wazo ambalo, mwishowe, halijathibitishwa, ingawa linaweza kudhaniwa. Kudhaniwa, kudhania jambo, bila shaka, ni kulipendekeza, kuliweka wazi, kulithibitisha. Badala ya kulithibitisha.

Kwa hivyo, katika visa vyote vitatu, matokeo sawa hutokea, yaani kwamba hoja hizo hazijathibitishwa. Sasa, tuanze na saikolojia ya busara, paralogisms hapo. Na nadhani unaweza kuona haraka jinsi hii inavyoendelea.

Nadhani hii ndiyo sehemu rahisi zaidi kati ya sehemu tatu. Anachofanya ni kuonyesha kwamba sayansi nzima ya saikolojia ya busara, kama inavyoitwa, huanza na cogito ya

Descartes, nadhani. Na kutoka kwa mtazamo wa kihistoria, kwa kweli hiyo ni sahihi, kwa sababu aina ya metafizikia anayozungumzia ni aina iliyoibuka tangu Descartes, na katika utamaduni huo wa mantiki wa Kijerumani, hasa, ambapo ilikuwa kawaida kugawanya metafizikia katika taaluma ndogo tatu, kutokana na lebo hizi haswa, metafizikia ya wakati huo.

Na tukirudi kwa Descartes, hakika saikolojia ya busara huanza na cogito yake. Unakumbuka cogito ya Descartes, kwa hivyo jumla. Nadhani, kwa hivyo nipo.

Mimi ni nani? Mimi ni kitu cha kufikiri. Res cogitans. Dutu ya kufikiri.

Jambo la kufikiri. Sasa, hiyo ndiyo hoja ya aina ya Cartesian, ikifuatiwa na zingine kama Locke na Berkeley, hoja ya dutu ya roho. Akili, roho, ni kitu.

Jambo linalofikiriwa. Sasa, pingamizi lake ni kuanzisha neno jamii au dutu. Na kama wewe, kama ninavyoshuku hukukariri, ulikumbuka kategoria hizo 12 za Kantian, nilikuambia hukukariri, lakini unaweza kuziangalia tena, na moja wapo ni kategoria ya dutu.

Utaona. Ili ukirudi kwenye nyenzo hiyo mapema katika ukosoaji, kwenye ukurasa wa 389, katika jedwali la kategoria, unakumbuka wingi, ubora, uhusiano, na mfumo, kategoria za uhusiano huanza na uhusiano kati ya dutu na ajali. Dutu na ubora.

Dutu na ajali. Sasa, hoja yake ni kwamba uhusiano kati ya ajali na msingi wake, uhusiano huo ni uhusiano usiojulikana. Tuna dhana ambayo tunailazimisha kwenye vitu.

Kwa hivyo nini kinatokea katika hoja hii ya jumla ya cogito ergo? Ni sawa kulingana na jumla. Mimi ni sawa. Lakini mara tu unapoanzisha mbio, unaongeza kwenye kile kinachojulikana moja kwa moja.

Unaongeza wazo la kitu. Sasa cogito, sawa, hiyo ndiyo sifa, ubora, sifa. Lakini ikiwa hatujui uhusiano wowote kati ya sifa na vitu vyake, basi hatuwezi kufanya hitimisho la kimantiki kutoka kwa sifa hiyo, nadhani.

Kwa hivyo, kwa kumalizia, mimi ni dutu inayofikirika. Ni kwamba dhana ya awali ya dutu imejiingiza yenyewe, na haina marejeleo yoyote ambayo tunayajua. Sasa, baada ya kusema hivyo, Kant, kwa upande mwingine, anaelewa ni kwa nini tunaongozwa kufanya mabadiliko hayo ya kimantiki.

Kusema mimi ni kitu chenyewe, kitu kinachofikiri, kunamaanisha mwendelezo wa kuwepo. Kwa hivyo ni chombo ambacho ninathibitisha kwamba mimi ninayefikiri sasa na mimi niliyefikiri wakati huo ninapokumbuka ninafikiri, na ni mimi

nitakayefikiria kesho ninapofikiria kuhusu kufikiria hivi leo. Ili kuingilia dhana ya kitu chenyewe si jambo baya.

Ni kwamba tu inathibitisha zaidi ya inavyowezekana kimantiki. Pia inalinda dhidi ya hatari ya kuyapenda mali. Na kwa Kant, hiyo ni hatari.

Hapendi. Tutaona zaidi ya haya baadaye. Lakini Kant anaogopa sana kwamba usomaji halisi wa sayansi ya Newton, pamoja na mifumo yake ya kisababishi isiyoeleweka, ungezalisha aina fulani ya ulimwengu wa kimaadili ambapo hakuna kitu kama uhuru na hakuna uwajibikaji wa kimaadili.

Kwa hivyo, anataka kujilinda dhidi ya hatari, kama anavyoziita, za uyakinifu. Na kuingiliwa kwa wazo la dutu pekee, bila shaka, ni kukataa upunguzaji wowote wa aina ya uyakinifu. Lakini kinachotokea ni kwamba kuanzisha dutu pekee huleta tatizo la akili na mwili.

Kuna uhusiano gani kati ya dutu ya akili na dutu ya mwili? Sasa, kumbuka kwamba huo ni mzaha mbaya tena, kumbuka kwamba akili wala mwili, kulingana na Kant, haujulikani kama dutu. Kwa hivyo tatizo la akili-mwili, kwa maana ya uhusiano kati ya vitu viwili, ni tatizo la bandia. Lakini ni tatizo la bandia linalotokana na kuingiliwa kwa dhana ya dutu.

Na utagundua kuwa kuna sehemu moja ambapo anaona kuna aina tatu za majibu kwa tatizo hilo. Kuna jibu kwamba kuna aina fulani ya uhusiano wa kisababishi. Kisababishi cha kimwili kinahusika.

Hiyo inasikika kama Descartes, unasema. Lakini ni wazi kwamba hiyo itaanzisha dhana nyingine ya awali, dhana ya kisababishi. Njia mbadala ni kusema kwamba kuna maelewano fulani yaliyoanzishwa awali kati ya hayo mawili.

Huyo ndiye Leibniz. Na njia mbadala ya tatu ni kusema kwamba kuna msaada usio wa kawaida. Na hiyo, bila shaka, ni upuuzi, unaosema kwamba ni Mungu anayezalisha athari zinazolingana.

Lakini hilo tena lingekuwa linazungumzia kitu ambacho hatukijui. Kwa hivyo ukweli kwamba tulijifanya kuwa na mwili mmoja ni kukichukulia kama kitu. Hypostasis, neno la Kigiriki linalomaanisha kitu kidogo, kitu.

Ni neno linalotumika katika lugha ya Utatu ya kanisa la kwanza. Hypostases tatu katika bahari moja, zilijitokeza kama nafsi tatu katika kiini kimoja. Lakini hypostasize ni kuchukulia kama kitu, kama kitu chenye umbo la kudumu.

Na kuiga akili na mwili kama sisi, kama tunavyofanya, kimantiki ni paralogism. Inapita kile ambacho mantiki inaruhusu. Sasa, hiyo kwa kweli ni moja tu ya paralogism zinazohusika katika saikolojia ya busara.

Na ni ile iliyotolewa katika mkusanyiko wa vitabu. Lakini kuna vingine vitatu pia. Na ukiangalia ukurasa wa 418, unaweza kuona haraka sana vingine ni vipi.

Na ukitaka, unaweza kupata nakala kamili ya Ukosoaji wa Sababu Safi kutoka maktaba na usome anachosema kuhusu mengine yote. Lakini yanafuata kiasili sana kuanzia mwanzo. Sio tu kwamba roho ni kiini.

Hilo liko ndani ya kategoria za uhusiano. Lakini nambari ya pili, kuhusu ubora, kategoria za ubora, ni rahisi. Hiyo ni kusema, ndivyo ilivyo, bila kutenganishwa.

Bila kutenganishwa. Na ukirudi kwenye kategoria kama zilivyoorodheshwa kwenye 389, kategoria za ubora, za uhusiano, ukanushi, kikomo, kutoka kwa sifa za kimantiki, mapendekezo ya uthibitisho, mapendekezo hasi, na mapendekezo yasiyo na kikomo. Kwa hivyo hii, kusema kwamba ndivyo ilivyo tu, ni kuhusisha ukweli.

Kwa hivyo hiyo ni dhana nyingine ya awali iliyoanzishwa. Anasema, nambari ya tatu inahusiana na nyakati tofauti ambazo ipo; inafanana kiidadi katika umoja wake. Hii inaonekana kuwa kategoria ya wingi.

Kwa kiasi, ina utambulisho wake wa pekee kupitia wakati. Hiyo ni dhana nyingine ya awali. Na kisha nambari nne, kuhusiana na vitu vinavyowezekeka vya anga, ambayo inadokezwa katika tatizo la akili na mwili.

Kuhusiana na vitu vinavyowezekeka vya nafasi, uwezekano, na ulazima, hiyo ni kategoria nyingine tena. Kwa hivyo anapitia aina nne za kategoria, wingi, ubora, uhusiano, na hali, na anaonyesha jinsi, katika saikolojia ya busara, aina zote nne za kategoria hizo zinavyohusika. Na kwa hivyo kile ulicho nacho katika tawi hilo la metafizikia ni muundo wa ubunifu ulioundwa kutokana na dhana hizo za awali zilizowekwa kwenye uzoefu wetu halisi, kujichunguza kwa kutafakari.

Sasa, je, hilo linaonekana wazi? Maoni? Maswali? Unatazama. Unamaanisha ni rahisi hivyo? Ndiyo, kwa kweli ndivyo ilivyo, unaona. Hoja yake ni kwamba kategoria hizi za awali ni kategoria za uelewa; sio kategoria za uhalisia.

Kwa sababu si kategoria za uhalisia, huvunja pembejeo za majaribio na kuwa njia zisizo za kweli za kufikiri. Na matokeo yake, si tu jumla ya cogito ergo, mimi ni nani, cogitans za rangi, lakini pia ni kwamba kwenda zaidi ya mantiki, lakini pia ni dai kwamba mimi kama kitu kinachofikirika nina uhusiano na vitu vilivyopanuliwa. Hilo halitumiki pia.

Mimi , kama kitu cha kufikiri, hurejea nyuma kupitia wakati na kadhalika, lakini hilo halitumiki pia. Mimi, kama kitu cha kufikiri, naweza kuendelea hadi wakati ujao, lakini hilo halitumiki pia. Nitaificha nyaya hizi kabla sijaanguka .

Hiyo ingekuwa paralogism nyingine. Sawa, kuna chochote basi kuhusu saikolojia ya busara ? Inasikika wazi? Nilisema Kant angepaswa kusema kwa ufupi zaidi. Inaweza kufanywa.

Sawa, kumbuka kwamba hakani kuwepo kwa dutu ya roho. Hakani kuwepo kwa dutu ya roho . Anasema huna hoja halali.

Labda kila aina ya hoja mbaya kwa sababu nzuri. Hakanushi hilo. Hathibitishi hilo pia.

Linapokuja suala la kuzungumza kuhusu Mungu, tutaona kwamba anathibitisha kuwepo kwa Mungu ingawa anasema huna hoja nzuri. Na kuhusu nafsi, anaonekana kusema huna hoja nzuri, lakini hayuko tayari kuthibitisha hilo, angalau katika hatua hii. Sawa, kosmolojia ya kimantiki inayohusisha ukweli huu unaokinzana.

Na hapa, kama ungependa, fungua ukurasa wa 428. 429 humo ndani. 428, 429.

Hoja yake hapa ni kwamba maneno nafsi na ulimwengu yanapaswa kuzingatiwa si kama uwakilishi wa ukweli, bali kama kile anachokiita dhana za udhibiti. Kwa maana kwamba zinadhibiti kile tunachosema wakati huo. Nafsi ina udhibiti kwa kuwa inatuzuia kuyapenda mambo ya kimwili.

Ulimwengu pia ni dhana ya udhibiti. Unadhibiti jinsi tunavyounganisha mawazo yetu kuhusu vitu vya kimwili. Jinsi tunavyoonyesha uzoefu wetu.

Sasa, kwenye 429, unamwona akifanya kitu kile kile katika kesi hii kama alivyofanya na saikolojia. Hapa una, tena, utambuzi wa maeneo manne ya kosmolojia, kama anavyosema, juu kidogo ya uchanganuzi, kulingana na majina manne ya kategoria. Kiasi, ubora, uhusiano, na hali.

Kwa hivyo, unaona kwamba ya kwanza, ikishughulikia ukamilifu kamili wa muundo wa kitu kizima, ya pili inashughulikia mgawanyiko, usio na kikomo au unaoweza kugawanyika. Ya kwanza ni kama ulimwengu umepanuliwa kwa kikomo au usio na kikomo katika wakati na nafasi. Kwa hivyo, ya kwanza inahusiana na upanuzi huo usio na kikomo, nafasi, na wakati.

Ya pili ina mgawanyiko wenye kikomo au usio na kikomo, ugawaji . Ya tatu inahusiana na uhusiano, asili. Na ya nne inahusiana na hali, utegemezi kamili , dharura, au ulazima.

Kwa hivyo, kila kategoria inahusika tena. Kisha anapata nafasi ya kuchukua kila moja ya haya kwa zamu yake. Na kwenye ukurasa wa 433, unaweza kuona muundo wa mawazo yake.

Nadharia ni kwamba ulimwengu una mwanzo katika wakati na pia una mipaka kuhusu nafasi. Una kikomo katika muda na ugani katika anga. Kinyume chake ni kinyume chake.

Dunia haina mwanzo, haina mipaka, lakini haina kikomo kuhusiana na wakati na nafasi. Na ataonyesha... Sasa, utaratibu wake ndio tunaouita katika mantiki reductio ad absurdum. Pale unapoweza kukumbuka, unapaswa, natumaini, kukumbuka kutoka kwa kozi yako ya mantiki, na ikiwa hujachukua kozi ya mantiki, wewe ni maskini.

Upungufu na upuuzi huanza kwa kudhani uongo wa nadharia. Ikiwa nadharia ni ya uwongo, ni nini kinachofuata kutoka kwayo? Na kisha unaendelea kuonyesha kwamba kinachofuata na kinachopaswa kuwa kweli kwa msingi wa uwongo wa nadharia, kile kinachopaswa kuwa kweli, chenyewe ni uongo. Kwa hivyo ikiwa hiyo ni uongo, basi kukataa nadharia ni uongo, na nadharia ni kweli.

Sasa, je, umeelewa hilo? Liandike kwa maandishi, na utaona. Sawa, ili kuthibitisha A, unachofanya ni kuanza kwa kudai si A. Ikiwa si A, basi B. Lakini B ni uongo, kwa hivyo A ni kweli.

Tena, unaonekana mtupu. Lazima iwe Siku ya Wapendanao au kitu kama hicho. Hupendi hii tu? Siku ya Wapendanao, hupendi hii tu? Sawa, mstari unaoyumbayumba ni hasi .

Angalau umeamka. Mstari unaoyumbayumba ni hasi. Sio A. Sawa, sio A inamaanisha B. Sawa, lakini sio B. Sasa, ukikataa matokeo , unakataa kitangulizi.

Sio A. Hiyo ni kusema, A. Kwa hivyo umethibitisha A. Sasa, hiyo ndiyo utaratibu wake katika uthibitisho huu. Na unaweza kuufuatilia mwenyewe. Katika kisa cha kwanza, anaanza, unaona, ikiwa tunadhania kwamba ulimwengu haukuwa na mwanzo katika wakati, basi umilele lazima uwe umepita hadi kila sehemu ya wakati.

Na kwa hivyo, mfululizo usio na kikomo wa hali za mambo lazima uwe umepita duniani. Hata hivyo, hapa inakuja, mfululizo usio na kikomo unajumuisha hili, kwamba hauwezi kukamilika kamwe. Kwa hivyo mfululizo usio na kikomo hauwezekani.

Na mwanzo wa ulimwengu ni sharti muhimu la kuwepo kwake. Ulimwengu ulikuwa na mwanzo. Hili ndilo lililopaswa kuthibitishwa.

QED. Hilo hapo. Kwa hivyo anafanya kitu kama hicho kuhusu nadharia na kinyume chake.

Katika visa vyote viwili, matokeo yake ni kwamba nadharia na kinyume chake vyote vimethibitishwa kuwa kweli. Loo, hiyo ni kinyume cha sheria , sivyo? Upinzani wa sheria ya kutopingana. Naam, anafanya vivyo hivyo tena na ile ya pili kwenye 436.

Kila dutu yenye mchanganyiko duniani ina sehemu rahisi. Hakuna kitu kilichopo popote isipokuwa rahisi au kile kilichoundwa nayo. Kuna vitengo visivyogawanyika, unaona.

Katika kinyume chake, hakuna kitu kilicho na sehemu rahisi. Hakuna mahali popote duniani ambapo kuna kitu rahisi, kisichogawanyika. Ushahidi wake unaanza kwa kudhania kinyume.

Katika tasnifu, anasema, hebu tuchukulie kwamba sehemu misombo, vitu misombo, vilijumuisha sehemu rahisi. Na anaendelea na reductio ad absurdum. Vivyo hivyo tena katika mzozo wa tatu kwenye ukurasa wa 440.

Usababishi, kulingana na sheria za asili, si usababishi tu ambao matukio yote ya ulimwengu yanaweza kugunduliwa. Ili kuhesabu matukio haya, ni muhimu kukubali usababishi mwingine, ule wa uhuru. Katika kinyume chake, hakuna uhuru.

Na anaondoka tena. Na katika ile ya nne kwenye 444, na kadhalika. Kwa hivyo, anachofanya katika visa hivi ni kubishana, basi, kwamba hatuwezi kuthibitisha chochote kwa sababu ya utata huu.

Hatuwezi kuthibitisha chochote kuhusu kutokuwa na mwisho kwa ulimwengu katika wakati na nafasi dhidi ya ukomo wake. Hatuwezi kuthibitisha chochote kuhusu kugawanyika kinyume na kutogawanyika. Hakuna kuhusu uamuzi kama dhidi ya uhuru.

Hakuna chochote kuhusu ulazima kama kinyume na dharura. Kwa sababu hoja zina uzito sawa pande zote mbili, hatuwezi kuthibitisha chochote hata kidogo. Na matokeo yake, tunachoishia nacho kwenye ukurasa wa 447.

Hitimisho lake kwa sehemu hii ndilo analoliita udhanifu wa kupita kiasi. Ona kwamba kifungu hicho kimeandikwa kwa herufi mlazo. Udhanifu wa kupita kiasi.

Ndiyo, uhalisia usio na mipaka ungebadilisha uwakilishi tu kuwa vitu vyenyewe. Kisha, katika safu ya pili, udhanifu usio na mipaka, kinyume chake, huruhusu kwamba vitu vya angavu ya nje vinaweza kuwa halisi kama vinavyoonekana katika nafasi na wakati kama vinavyowakilishwa, lakini nafasi yenyewe, pamoja na wakati, pamoja na matukio yote, si vitu vyenyewe. Haviwezi kuwepo nje ya akili.

Na hivyo sifa yake ya ajabu ya noumena inazingatiwa. Je, unafuata mkondo huo wa mawazo? Namwona David akiitikisa kichwa. Sawa.

Kwa uwazi wa kutosha. Kisha hatimaye elekeza mawazo yako kwenye sehemu ya theolojia ya kimantiki, ambayo inaanza tarehe 463. Na hapa, hapa, anachofanya kinahusisha hoja tatu za kuwepo kwa Mungu, ambazo hadi wakati wake zilikuwa uthibitisho wa kitamaduni.

Mojawapo ni hoja ya ontolojia, ya pili, ya ulimwengu, na ya tatu, ambayo anaipa jina la kifizikia -theolojia, kwa kweli ni toleo tu la hoja ya teleolojia. Sawa. Hizi pia ni hoja tatu zilizojadiliwa na Hume katika Dialogues Concerning Natural Religion yake.

Sawa. Kwa hivyo ni ajenda ile ile, wakati huo. Ukisema, hapana, subiri kidogo, je, hakuna hoja ya kimaadili ya kuwepo kwa Mungu? Ndiyo, lakini Kant ndiye aliyeianzisha kwanza.

Kwa hivyo hilo linakuja baadaye. Sasa, hoja ya ontolojia, basi, kwanza kabisa, unaifahamu kutoka kwa Anselm, kutoka kwa Descartes, na kadhalika, wazo la kiumbe ambaye lazima awepo. Tatizo ni nini hapa? Naam, tatizo lake ni kwamba inaleta dhana ya umuhimu.

Inaleta dhana ya lazima. Kwa maneno haya: Mungu yupo. Ni aina gani ya pendekezo hilo? Sasa, kuwa mwangalifu.

Kant anasema kwamba si pendekezo. Pendekezo lina kiima na kiarifu. Kuwepo si kimantiki kiarifu.

Unaona. Kwa sababu unapotabiri kitu, unataja sifa. Kuwepo si sifa.

Kusema Mungu yupo ni kusema tu, kuacha sentensi iliyobaki wazi. Kwa hivyo hoja ya ontolojia inaposema Mungu lazima yupo, inasema Mungu ni kiumbe muhimu. Lazima utabiri kitu.

Lakini mara tu unapotabiri umuhimu, unatumia dhana ya awali. Unaona. Mojawapo ya kategoria za hali, dharura, na umuhimu.

Kwa hivyo hoja ya ontolojia, unaona, kujaribu kufafanua dhana ya Mungu kama kiumbe muhimu, nadhani nilifanya hivyo hapa, inahusisha dhana hiyo. Anauliza, je, hii ni kauli ya uchambuzi? Unaona. Hapana.

Sio kauli ya uchanganuzi. Kimantiki, neno Mungu, jina dhahiri, chochote kile, si sawa kimantiki na ulazima. Sio uchanganuzi.

Lazima iwe ya kubuni. Lakini, basi, unapata wapi wazo la ulazima? Unaona. Kwa hivyo hoja ya ontolojia inahusisha priori.

Ni tatizo. Ni kopula tu, inayounganisha mhusika na kiarifu. Sasa, hoja ya kosmolojia, hoja ya kosmolojia, inategemea sana ontolojia.

Kwa sababu hoja ya ulimwengu inajadili kuhusu utegemezi wa kisababishi. Utegemezi wa kisababishi. Hiyo ni kusema, inadhanja uwezekano wa ulimwengu kuwa kiumbe muhimu.

Kwa hivyo inadhanja kitu kile kile ambacho hoja ya ontolojia inadhanja. Hoja ya kosmolojia inadai hitimisho la hoja ya ontolojia. Sasa, bila shaka, angeweza pia kusema kwamba dhana ya kisababishi yenyewe ni kategoria ya awali.

Unaona. Sawa. Na kisha hoja ya kiteolojia, kifizikia -kitheolojia, na kiteolojia.

Naam, kinachojaribu kufanya ni kuzungumzia mpangilio wa ulimwengu. Utaratibu wa vitu. Umoja uliopangwa ambao tunauona.

Na kutoa hitimisho kutokana na hilo. Lakini aina hiyo ya hoja ni kubishana kutokana na umbo, si kuwepo kwa ulimwengu. Kubishana kutokana na umbo lililo nalo ni kubishana kwa mbunifu au mbunifu fulani.

Unaona. Lakini huwezi kuthibitisha kuwepo kwa mbunifu kama huyo bila kuwa na msingi wako wa kuwepo kwa ulimwengu huu uliopangwa. Lakini hilo lingehusisha hoja ya ulimwengu kwa ajili ya kuwepo .

Kwa hivyo hoja ya kiteolojia ingetegemea hoja ya kosmolojia, ambayo inategemea hoja ya kiontolojia. Na kwa kuwa hoja ya kiontolojia inashindwa , hakuna hata moja inayofanya kazi. Sasa huo ndio mtazamo wake hapo.

Unataka nirudie hilo tena? Sawa. Hitimisho, kisha tutarudi nyuma. Hitimisho ni kwamba hoja ya kiteolojia inategemea hoja ya kosmolojia, ambayo inategemea hoja ya kiontolojia.

Kwa kuwa hoja ya ontolojia inashindwa . Sawa. Kuwa na tereolojia .

Sawa. Hoja ya kiteolojia ni hoja kutoka kwa mpangilio hadi kwa mpangaji . Kwa hivyo ikiwa ulimwengu uliopangwa upo, chanzo chake lazima kiwe mpangaji .

Sasa umeanzisha kitu kingine, ambacho ndicho kiini cha hoja ya ulimwengu. Na hoja ya ulimwengu inasema lazima iwe sababu muhimu. Lakini wazo la kiumbe muhimu, Mungu ni kiumbe muhimu, ndilo hoja ya ontolojia inahusu.

Kwa hivyo. Sawa. Ndiyo.

Unajua, na ni wazi, jambo unalojiuliza ni, vema, kwa nini hili halikumaliza hoja zote za kitheistimolojia za aina hii? Unaona. Na jibu, nadhani, ni mbili. Moja dhahiri sana, si kila mtu anakubaliana na epistemolojia ya Kant.

Na kama epistemolojia ya Kant ina makosa na kategoria si tu kama msingi, basi kukataa kabisa kwa Kant hoja hakufanyi kazi. Unaona. Kwa maneno mengine, ikiwa unaweza kuthibitisha ukweli halisi wa mambo kama vile dharura na ulazima, utegemezi wa sababu, basi unaweza kuyafanya yafanye kazi.

Unaona, nina rafiki ambaye alikuwa akifundisha hapa pamoja nasi, Stuart Hackett, ambaye aliandika kitabu kinachoitwa Ufufuo wa Uaminifu, ambapo anasema kwamba kategoria, kategoria za Kant kimsingi, si kategoria za mawazo tu, bali ni kategoria za uhalisia. Unaona. Sasa hoja yake kwa hilo ni, ni zipi mbadala? Mojawapo ya mbadala ni kutilia shaka.

Huo ni uwezekano wa kipuuzi. Unaona. Na kwa hivyo ikiwa utakuwa na ujuzi wowote, basi kategoria hizo lazima zitumike katika uhalisia.

Kwa kweli, anasema hivyo. Lakini ikiwa kategoria zinatumiwa kwa uhalisia, basi uthibitisho lazima ufanye kazi. Au angalau pingamizi la Kant halifanyi kazi.

Na kwa hivyo anachukua kile Leibniz anachokiita nadharia ya kabla ya uundaji. Uundaji wa awali kati ya mawazo na vitu. Kwa kuwa mawazo yetu yamebadilishwa kulingana na jinsi mambo yalivyo, kategoria hufanya kazi.

Kwa hivyo hiyo ni wazi njia moja ya kuiendea, iwe ni njia ya Hackett na kategoria au njia tofauti, ya kimantiki zaidi. Njia nyingine mbadala, bila shaka, ni kusema kwamba kuwepo ni kiarifu sahihi. Ikiwa kuwepo ni kiarifu sahihi, basi hitimisho la uthibitisho linaweza kuwa, kwa hivyo, Mungu yupo.

Na huna shughuli hii ya lazima inayokufanya uchanganyo mambo. Kwa hivyo unapata aina hizo mbadala zinakuja. Lakini hii ndiyo kifungu cha kawaida katika Kant.

Nina mwelekeo wa kufikiria kwamba kati ya matibabu hayo mawili, ya Hume na ya Kant, jinsi Hume anavyoshughulikia hoja hizo imekuwa na ushawishi wa kudumu zaidi. Labda kwa sababu mazungumzo yanasomeka zaidi kuliko Ukosoaji wa Sababu Safi. Ndiyo.

Nadhani msimamo wa Kant umekuwa na ushawishi mkubwa, lakini kwa sababu tu ya epistemolojia yake, si kwa sababu ya jinsi alivyofanyia kazi katika kashfa hizi. Kwa hivyo, kwa maana hiyo, Hume ndiye muhimu zaidi katika majadiliano halisi ya ushahidi. Sawa.

Sasa, kwa matibabu haya ya metafizikia, hii inamwacha wapi? Naam, inamwacha kwenye ukurasa wa 480. Na angalia hilo. Angalia hilo.

Kant anasema hatuwezi kuthibitisha uwepo wa Mungu. Hatuwezi kujua, katika ufahamu huo wa maarifa, hatuwezi kujua kwamba Mungu yupo. Kuna mambo mengine tunayoweza kujua kuhusu ulimwengu?

Au ujue kwamba wewe ni kitu cha roho. Hatuwezi kujua mambo hayo. Hata hivyo, wazo la Mungu ni bora.

Ni wazo bora, ambalo tunabuni kwa sababu linakamilisha wigo mzima wa maarifa yetu tunayodai. Linahitimisha kila kitu kingine. Tazama ukurasa wa 480, safu ya pili, aya mpya katikati.

Kwa hivyo, matumizi ya busara ya akili, kiumbe mkuu hubaki kuwa bora tu, lakini bora bila dosari. Dhana inayokamilisha na kuvipa taji maarifa yote ya mwanadamu. Ukweli halisi ambao, ingawa hauwezi kuthibitishwa, hauwezi kukanushwa.

Kwa hivyo, ikiwa kunapaswa kuwa na theolojia ya maadili, sio theolojia ya fizikia, analinganisha hizo mbili. Hoja ya kiteolojia aliyoiita fizikia -theolojia. Sasa anafikiria uwezekano mwingine, hoja ya maadili -theolojia.

Kama kungekuwa na theolojia ya maadili ili kutoa upungufu huo, theolojia ya kupita kiasi, ambayo hapo awali ilikuwa na tatizo, ingethibitika kuwa muhimu katika kubaini dhana yake, katika kupima akili kila mara, ambayo mara nyingi hudanganywa na uelewa, si mara zote inapatana na mawazo yake yenyewe. Kwa hivyo hii ni bora. Na ikiwa inaweza kuthibitishwa kwamba kiumbe hiki kipo, basi bora tuliyo nayo kutoka kwa hoja ya teleolojia inaweza kutumika.

Na tunaweza kuthibitisha kwamba Mungu ndiye mpangaji, mbunifu, mbunifu mwenye busara wa ulimwengu mzima. Sawa. Ndiyo, kwa sababu, na hii ndiyo aya iliyotangulia, licha ya uhaba wa ushahidi, theolojia ya kupita kiasi ina matumizi hasi muhimu sana.

Unaona, ni dhana ya udhibiti. Inadhibiti mawazo yako kuhusu Mungu. Kwa hivyo ikiwa unaweza kuthibitisha kwamba Mungu yupo kwa njia nyingine, basi kile unachofikiri Mungu yuko kitadhibitiwa na wazo hili la juu ya ulimwengu.

Sawa. Sasa, hilo linampeleka kwenye sehemu ya mwisho iliyoandikwa maoni, maarifa, na imani. Nami nawasihi msome kurasa hizo mbili, mbili na nusu kwa makini sana, kwa sababu ni muhimu katika kuelewa nia ya Kant katika ukosoaji wote, na ni muhimu katika kuelewa kinachokuja baadaye katika maandishi yake mengine.

Kwa mfano, kwa nini kazi yake fupi kuhusu metafizikia inaitwa prolegomenon kwa metafizikia yoyote ya baadaye? Unaona, amekubali metafizikia ya kimantiki ya zamani, lakini anakubali metafizikia ya baadaye. Unaona.

Na hapa unapata dokezo lake la awali la kitu cha metafizikia ya baadaye. Kwenye 381, anazungumzia imani ya kimafundisho. Anazungumzia imani ya kimafundisho .

Na anazungumzia imani ya kimaadili. Aina hizo mbili. Aina mbili za imani.

Imani ya mafundisho inahusiana na wazo hili linalotuongoza kuamini mambo fulani kumhusu Mungu kama mtu mwenye akili timamu ambaye amepanga mambo kwa malengo ya hekima zaidi. Unaona. Lakini, kwa upande mwingine, imani ya maadili inatupeleka mbali zaidi.

Imani ya mafundisho si thabiti kwa sababu huwezi kuthibitisha kuwepo kwa kiumbe huyo. Lakini imani ya kimaadili ni tofauti. Tazama chini ya safu ya pili kwenye 481.

Kwa sababu imani ya kimaadili inategemea vitendo. Hiyo ni kusema, ni kulingana na ukweli kwamba ni lazima nitii sheria ya maadili katika mambo yote. Unaona.

Na anaendelea kupendekeza kwamba ikiwa ni lazima nitii sheria ya maadili, basi hii ina maana zaidi ya uhalali wa vitendo kuhusu kuwepo kwa Mungu na ulimwengu ujao. Na katika kilele cha 482, anasema hakuna kinachoweza kutikisa imani hii. Ni imani ambayo si ya kimantiki, bali ni uhakika wa maadili.

Inategemea misingi ya kibinafsi, kwa ukweli kwamba nina uhakika wa kimaadili. Unaona, hakuna uhakika wa kimantiki, lakini kuna uhakika wa kimaadili. Ikiwa tumefungwa kimaadili kwa sheria ya maadili, basi chochote kinachofuata kutokana na kuwepo kwa sheria ya maadili, nimejitolea kimaadili.

Na anatusaidia kutabiri hoja ya kimaadili ya kuwepo kwa Mungu, ambayo haitengenezi hapa, bali katika ukosoaji wa sababu ya vitendo, kwa msingi wa maadili yaliyoendelea. Ili matokeo ya ukosoaji wa sababu safi, unaona, kama asemavyo katika utangulizi, ni kwamba anaondoa maarifa, akitoa nafasi ya imani. Uaelewa? Naam, huo ni utafiti wa haraka wa lahaja.

Inafunika ardhi. Sawa, maswali, maoni, majadiliano. Nini? Huzungumzi sana leo.

Kuhusu hoja ya kiitikadi, katika jibu lake kwa hilo, angeweza kufanya nini? Kama kungekuwa na mtazamo tofauti wa kitheolojia, si kwamba muumba ndiye mbuni, bali kwamba kwa namna fulani jambo hilo tayari lipo, au ulimwengu ulikuwepo kwa mpangilio wa mbuni. Kama angeanza kwa kusema, "Tunajua kuwepo kwa ulimwengu wa vitu, kwamba ulimwengu wa vitu pia una mpangilio mzuri, angekuwa na kuwepo

katika dhana, na angeweza kuifikia hitimisho. Bado angelazimika kufanya kazi kwenye dhana hiyo ya chanzo na athari."

Lakini angewezaje kusema kwamba maada ipo ikiwa bado hajapatana na wakosoaji kuhusu dhana ya chanzo na athari? Unaona ? Ndiyo. Sasa, unaona, hiyo ndiyo aina ya kitu ambacho wanauhalisia wa Uskoti hufanya. Watu kama Thomas Reid.

Thomas Reid, sijui kama anafanya hivi kwa urefu, lakini anaonekana kusema kwamba kwa sababu ya imani zetu za asili, uwezo wa kibinadamu kufanywa ufanye kazi hivi, imani yetu ya asili katika kuwepo kwa vitu vya kimwili na kuwepo kwa miunganisho ya kisababishi na kadhalika, tunaweza kuendelea kuthibitisha kuwepo kwa Mungu kama mbuni. Na unapomsoma Charles Hodge, mwanatheolojia wa Princeton kutoka yapata miaka 140 iliyopita sasa, 130, ambaye theolojia yake ya kimfumo ni mojawapo ya theolojia sanifu za Presbyterian, anajenga juu ya uhalisia huo wa Uskoti. Kwa hivyo anafanya nini? Anatumia hoja za kosmolojia na teleolojia .

Hahitaji kujisumbua na zile za kiontolojia. Usipofanya kazi kutokana na dhana, unafanya kazi kutokana na kile kinachokukabili kihalisia. Ndiyo, bwana? Lakini je, Kant hakuweza kujibu aina hiyo ya hoja kwa kusema kwamba kwa kuwa tunaweka amri hiyo, basi huwezi kubishana kutokana na amri hiyo kwa sababu unaiweka mwenyewe? Ndiyo, lakini unaona, hapo ndipo tofauti ya kiepistemolojia ilipo kati ya Kant na wanahalisia wa Uskoti.

Hawangekubali kwamba tunalazimisha dhana zetu, hapana. Tunapata dhana hizo kutokana na uzoefu wetu wa moja kwa moja wa ulimwengu. Wao ni Aristotle zaidi katika epistemolojia yao.

Sio kwa maana ya ulimwengu halisi, bali kwa maana ya kujifunza kufikiria kwa njia isiyoeleweka kwa msingi wa uzoefu. Nilikuwa najiuliza, kwa kuwa Kant anathibitisha kwamba angalau tunajua kuwepo kwetu na kategoria za vitu vilivyo ndani yetu, je, hangeweza kubishana kutokana na hoja ya kiteolojia ya kuwepo kwa Mungu kutokana na kile tunachokijua sisi wenyewe? Ndiyo, na utapata kwamba katika Ukosoaji wa Hukumu, ambao tutazungumzia kama si Jumatano, Ijumaa ya wiki ijayo, katika Ukosoaji wa Hukumu anafanya hivyo. Anazungumzia aina mbili za hukumu.

Moja ni hukumu ya urembo katika maana yetu ya urembo. Nyingine ni hukumu ya kiteolojia. Na anasema kwamba kuna njia nne tofauti za kuelezea teolojia.

Mitazamo minne tofauti ya ulimwengu, na wazo la mtazamo wa ulimwengu linaanza kujitokeza. Na analochagua ni fizikia -theolojia. Yaani, moja ambayo mpangilio wa asili umeumbwa kimungu.

Na ni aina ya hoja ya kiteolojia. Lakini hapo anabishana kutokana na jinsi roho ya mwanadamu, pamoja na kategoria zake, ilivyorekebisha kikamilifu ili kupata uzoefu

wa asili, hadi kufurahia uzuri na ukuu wa asili. Kwa hivyo ni hoja zaidi kutokana na uwezo wetu wa urembo kuliko kutokana na uwezo wetu wa kimantiki.

Kwa hivyo Kant haanzishi tu hoja za kimaadili kwa ajili ya kuwepo kwa Mungu, bali pia anaanza hoja za kimaadili kwa ajili ya kuwepo kwa Mungu. Ndiyo, hoja ya kimaadili inajitokeza katika Ukosoaji wa Sababu ya Vitendo. Hoja ya kimaadili katika Ukosoaji wa Hukumu.

Na sidhani kama kuna utegemezi wowote kati ya hizo mbili. Ninaweza kuwa nimekosea katika hilo, lakini sidhani kama kuna njia yoyote ambayo moja ingetegemea nyingine. Zote zinaweza kutegemea vipengele fulani vya epistemolojia yake, lakini sidhani kama zinategemea moja kwenye nyingine .

Sawa, hebu tuite siku moja, tuite wiki moja, tuite wikendi moja, na tuonane Jumatano ijayo.